

vsega po istem, naučenem, večjidel romantičnem kopitu, da so se okoristili in izobrazili ob stari glasbi in jim umetnostna vprašanja niso španska vas. Konservatorij bi nam moral vzgajati mlade skladatelje, ki bi bili orientirani in bi sodobno mislili!

Veliko, žal, nam še manjka do evropskega nivoja in slovesa. Hrvatje so že pred nami. Zgenimo se! Predvsem pa proč s politiko in zakulisnim rovarjenjem, pa na dan z delom, smotrenim in sodobno usmerjenim!

St. Vurnik

OCENE

Ciril Pregelj: **Troglasni mladinski zbori.** Založila družba I. Kleinmayr & F. Bamberg v Ljubljani, 1928.

Zbirka pomeni nadaljevanje Nageljčkov III. in je deloma ponatis obeh delov Pregljevih Troglasnih mladinskih zborov iz let 1925 in 1927, ki so pošli, a so bili rabni meščanskim in srednjim šolam.

Pregelj je izdal tako 49 ljudskih in umetnih pesmi v originalih in priredbah avtorjev: Pregelj, E. Adamič, R. Matz, J. Malat, F. Marolt, St. Mokranjac, Rihar-Pregelj, J. Pavčič, Vavken-Dev, J. Aljaž, Z. Prelovec in G. Ipavec ter jih priredil za tri glasove, kar ni bilo vedno lahko, a se mu je gladko posrečilo. Delo bo šolam dobro služilo.

V.

KRONIKA

Hermann Sudermann

V starosti 72 let je umrl 21. novembra 1928 v Berlinu nemški pripovednik in dramatik Hermann Sudermann.

Kot pesniška osebnost Sudermann ne znači mnogo, a je velik kot mojster v konceptu in stilu. Pisal je bolj z računom kot iz srca. Rad je hodil za modo in stregel okusu mas, a njegov hladni razum mu ni dal, da bi se z vso dušo zavzemal za ekstremne struje v slovstvu. Zato si ostane vedno enak kot nekak posredovalec med starim in novim, zato pa tudi ne pomeni njegovo delo nikakega genijalnega napredka v literaturi, čeprav se je s svojim dramatskim talentom pridobil svetovni sloves.

Napeti in plastični so njegovi romani, kot »Frau Sorge« (1887), »Der Katzensteg«, »Es war«, »Das hohe Lied«; najboljše pripovedno delo so pač »Litanische Novellen« (1917). Z njim začena moderna psihološka analiza nerazumljene mladine oz. nasprotja med mladimi in starimi pa tudi tako zvana domačijska umetnost, ki se je po zgledu njegovega že skoraj impresionističnega slikanja Vzhodne Prusije pozneje tako razrasla. Poleg preproste sočnosti diči njegovo prozo dober humor.

Kot dramatik je bil izredno plodovit in spreten. Virtuozne dramske tehnike se je naučil pri Francozih (Sardou, Scribe i. dr.) iz sodobnih slovstvenih sremljenj je privzel od Ibsena, Nietzscheja i. dr. razna socialno revolucionarna gesla in naturalistično snovnost, pa tudi simbolistične motive. Drame »Die Ehre« (1889), »Sodoms Ende«, »Heimat«, »Die Schmetterlings-schlacht« itd. so obtožbe pokvarjene človeške družbe in njene zlagane morale, a v stvari je to le zunanji protest brez notranje vrednosti, ker ne kaže odločno

iz materialistične osnove v pravo duhovnost. Isto velja za znano biblijsko dramo »Johannes«. Pesniško višje stoječe so enodejanke »Morituri« in pravljica »Die drei Reihfeder«.

V dolgi vrsti nadaljnjih dram prikazuje zdaj divjo naturnost, zdaj sentimentanlo odpoved, a glavno mu je vedno senzacija kot v filmu, ne notranja borba ali srčna potreba. Da ni bil nikoli dosleden naturalist, mu je treba šteti prej v dobro kot v zlo, saj kaže to, da se je zavedal, kako je naturalizem po svojem bistvu nedramatski. Težje pade na tehtnico dejstvo, da je pri vsej svoji darovitosti ostal v sponah povprečne miselnosti svoje dobe, tudi še potem, ko se je že oglasil od vseh strani klic po višji duševnosti.

Dr. L. S.

Lessingova dvestoletnica

Dne 22. januarja 1729 se je rodil v Kamencu v Zgornji Lužici kot sin pastorja eden najbolj pomembnih nemških pisateljev: Gotthold Ephraim Lessing. Solidno in vsestransko naobražen se je že zgodaj ves posvetil pisateljevanju in ostal do svoje smrti 15. febr. 1781 vnet in močan delavec na literarnem in naučnem polju.

Ako pustimo ob strani povprečne pesniške prvence in razne spise po listih ter preskočimo njegove znamenite polemike, ki so imele pomen bolj za tedanji čas, je vse ostalo njegovo delo jako važno za razvoj slovstva. Bil je prvovrsten literarni kritik, dramatik in znanstvenik. Do temeljev so prodirale njegove razprave o basnih, o epigramih, o estetiki, o sodobni literaturi in posebej o dramatikih. In kar je z ostrim umovanjem dognal, temu je dal prepričevalno moč v lastnih umotvorih. Dasi marsikaka trditev danes ne velja več, je študij njegovih razmotrivanj potreben vsakomur, kdor se hoče poglobiti v osnove literarne vede.

Predvsem mu štejejo Nemci v zaslugo, da jih je odvrnil od Gottscheda, odn. posnemanja francoske klasične drame ter jih napotil po vzore k Shakespeareju. Uvedel je namesto plemiške tragedije meščanske igrokaze po zgledu Angležev in Diderota; s svojo »Hamburško dramaturgijo« pa je položil nove temelje narodnemu teatru.

Izmed njegovih dram slove zlasti tri kot po tehniki in vsebini svojevrstne mojstrovine: veseloigra »Minna von Barnhelm«, žaloigra »Emilia Galotti« in tendenčna drama »Nathan der Weise«; vse tri so mogočno vplivale na sodobnike ter našle mnogo priznanja in posnemanja. Vendar se je tekom časa v objektivni presoji ta sloves že nekoliko znižal.

Lessingov svetovni nazor je zrasel iz racionalističnega duha njegovega časa: bil je eden prvih pobornikov za ideale prosvetljene dobe, idejni učenec Bayleov in osebni znanec Voltaireov. Kot svobodomislec je rad ločil vero od teologije oz. dogmatizma, se zavzemal v etiki za Kantovim slične vzore, propagiral od začetka do kraja načelo verske strpnosti in sanjal o čisti človečnosti kot nekakem tretjem kraljestvu miru in ljubezni. Radi izključne razumarske usmerjenosti je bil od čustvene romantike, ki je kmalu sledila, popolnoma potisnjen v stran, ali njegove misli, kot jih je izražal v teoloških in filozofskih spisih, zažive zopet ob povratku pozitivizma.

Dr. L. S.